

APORTACIÓ DEL COL·LEGI OFICIAL D'INFERMERIA DE BARCELONA (COIB) DAVANT L'ADMINISTRACIÓ DE LA PÍNDOLA POSTCOITAL (Levonorgestrel)

Contextualització

Respecte a les darreres notícies aparegudes, a partir del mes d'octubre de 2004, sobre la dispensació gratuïta de la píndola postcoital, en una primera fase, als centres d'assistència a la salut sexual i reproductiva, urgències hospitalàries i centres d'atenció continuada i en una segona fase a tots als centres sanitaris, tant en als hospitals com als centres de salut, el Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona vol fer un conjunt d'aportacions tenint en compte que la prevenció dels embarassos no planificats i no desitjats són un problema social a més d'una preocupació i un objectiu de salut de la OMS. A més cal destacar que la decisió de la gratuïtat de la píndola no es va comunicar a tots els professionals i institucions implicades i quan es va fer va ser posterior a la notícia pública.

Consideracions generals des de la disciplina infermera

1. Els problemes de salut s'han d'abordar des de l'arrel, és a dir, des de la promoció de la salut i des de la prevenció primària, secundària o terciària per ordre de preferència.
2. És responsabilitat dels professionals de la salut i de les infermiers i els infermiers no només resoldre problemes de salut sinó analitzar el "perquè" i així poder actuar per evitar conseqüències. Un mateix esforç ens pot evitar molts problemes de salut actuals (embarassos no desitjats, drogodependències, depressions, etc.), a més d'optimitzar la salut i qualitat de vida dels ciutadans.
3. El fet d'administrar de forma gratuïta la píndola és el que ha creat més alarma social, ja que s'ha interpretat per la població com un descontrol o un abordatge fàcil del problema. La gratuïtat sempre ha d'anar acompanyada d'una proposta alternativa "obligatòria", d'una intervenció professional infermera sistematitzada des del camp de l'educació sexual i afectiva i de l'educació per a la salut. La finalitat de la intervenció serà acompanyar i atendre les necessitats de salut de

l'usuari, adolescent o no, (que pot estar vivint una situació de salut difícil) i les necessitats de l'entorn familiar intervenint de forma directa o indirecta (transmetent tranquil·litat al saber que s'està atenent el problema de salut més enllà de l'administració d'una pastilla). La gratuïtat de la píndola queda superada doncs per la intervenció professional, sense la qual no es resoldria el problema només s'aplaçaria. Es col·labora a més en la responsabilitat professional d'optimitzar dels recursos sanitaris al reduir-ne, molt possiblement, el consum per part del ciutadà (per exemple, evitar la reincidència en la necessitat de la píndola).

Consideracions específiques des de la disciplina d'Infermeria

És necessari oferir continuïtat en les intervencions dins l'àmbit de la salut. Les infermeres, com a professionals, i els centres d'assistència a la salut sexual i reproductiva i els centres d'atenció primària, com espai físic d'intervenció, es perfilen com a òptims per liderar i abordar el problema de salut que genera l'administració de la píndola postcoital, respectant els drets de l'usuari. Tanmateix l'administració de la píndola postcoital es fa en base a uns protocols elaborats pels equips multidisciplinaris i aprovats pel Departament de Salut.

A. Els professionals

La Llevadora i infermera comunitària són expertes en el camp de la salut sexual i reproductiva i d'educació per a la salut, respectivament. Des d'un context d'intervenció evidentment multidisciplinari destaquen les seves competències professionals de prevenció i de promoció de la salut, de comunicació i de proporcionar cures a les persones en situacions de salut específiques a més del seu rol educador.

Diferenciem alhora dos camps d'expertesa dins de professió infermera, la llevadora i la infermera comunitària::

La llevadora

La llevadora pren com a referent la salut sexual i reproductiva de la dona, sent el professional de salut més proper a aquesta qüestió, cal considerar-la el professional adient que té els coneixements i la capacitat suficients (havent fet l'oportuna anamnesi,

les exploracions prèvies i el seguiment posterior) per administrar la píndola postcoital en l'àmbit sanitari on es desenvolupi la seva activitat basada en els protocols d'atenció consensuats amb els diferents professionals integrants de l'equip d'Atenció Primària ó Hospitalària.

En base a la definició acceptada per la CIM (Confederació Internacional de Llevadores-Londres) la llevadora està capacitada per:

- ✓ Proporcionar a la dona les cures, l'atenció i els consells necessaris, respecte al tot el que fa referència a les fases del cicle de la seva vida reproductiva, i ha de poder fer-ho en hospitals, clíniques, centres mèdics, domicilis i en qualsevol altre servei de la salut. La seva funció comprèn mesures preventives i identificació d'anormalitats, i el consell i l'educació a la dona, a la família i a la comunitat, acompanyant doncs a la dona en tot el seu cicle reproductiu.

- ✓ Treballar per prevenir la malaltia i promocionar la salut, avaluar l'estat de salut de la persona, identificar problemes potencials de salut, identificar els usuaris que poden beneficiar-se de mesures preventives, aconsellar sobre els diferents mitjans de prevenció de risc i fer promoció de la salut (accions educatives conduents al canvi d'hàbits i promoure actituds d'autoresponsabilitat enfront la salut)

La infermera comunitària

Infermera comunitària pren com a referent la promoció i educació per a la salut. La infermera acompanya a la dona en les seves necessitats de salut al llarg del seu cicle vital i té la competència professional de prevenir i promocionar la salut (CCECS, 1999). Entenem la promoció de la salut, com el procés que capacita a les persones per controlar els determinants de la seva salut i així poder millora-la (Carta Ottawa per la promoció de la salut, OMS, 1986).

L'educació per a la salut és l'instrument de treball de la infermera i pretén bàsicament facilitar els canvis de comportaments cap a conductes més saludables i eliminar factors de risc, seguint com a finalitat la promoció de la salut i la prevenció de la malaltia. La infermera té la responsabilitat d'ajudar i acompanyar al pacient en aquest

procés amb l'objectiu de donar respostes al problema de salut (en aquest cas un embaràs no desitjat) però dotant-lo d'aquelles capacitats, actituds o habilitats que l'ajudin en la presa de decisions d'una forma responsable i autònoma al llarg de la seva vida.

Es treballa des de la perspectiva de la responsabilitat de l'usuari, per tant, amb la seva participació davant l'abordatge de la seva situació de salut i tenint en compte les particularitats de cadascú (dones immigrants, menors d'edat, reincidents, etc.) s'analitza la realitat de la persona, els hàbits i estils de vida, els recursos personals i socials, detectant necessitats de salut, i elaborant plans d'intervenció.

B. Els espais d'intervenció

Els centres d'assistència a la salut sexual i reproductiva i centres d'atenció primària constitueixen un espai d'intervenció idoni, pròxim i íntim, per l'administració de la píndola i seguiment posterior de la pacient ja que permet unificar-ne la història i fer un abordatge multidisciplinari en funció de les necessitats de cadascuna d'elles.

Idees claus

- ✓ Necessitat d'abordatge integral davant l'administració de la píndola postcoital en un context multidisciplinari coordinat pel professional d'infermeria que té competència en aquest camp: la llevadora com a experta en la salut sexual i reproductiva i la infermera comunitària com a experta en el camp de la promoció i educació per a la salut.
- ✓ La infermera ha de ser crítica i pionera en l'abordatge, sovint tradicional, que es fa sobre els problemes de salut de la població i intervenir en qualsevol tema de l'àmbit de la salut que pugui millorar l'atenció sanitària, socio-sanitària i social a més de la qualitat de vida de les persones.
- ✓ Continuitat i interacció entre tots els programes de salut i les intervencions educatives per crear un efecte o canvi positiu.

PROPOSTES DES DEL COIB

1. Establir un pla coordinat entre tots els programes de salut a on es comparteixen competències professionals i població diana. La continuïtat dels programes i de les intervencions són fonamentals per crear un efecte o canvi positiu. Per exemple, entre el programa de *Salut i Escola* i l'administració de la píndola postcoital.
2. Introduir en el "Kit", una "targeta tipus" de proximitat entre els recursos sanitaris i l'usuari (pot ser comú al que es podria donar en el programa de *Salut i Escola*).

Exemple:

Recorda!

El professional de la salut et pot ajudar i acompanyar en les diferents situacions de salut:

- **CAP: Programa de Salut Sexual i Reproductiva (consulta i línia jove) i centres d'atenció continuada.**
- **Sanitat respon (902111444)**
- **Web del Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona (www.coib.org)**

3. Acompanyar l'expressió "accions d'educació sexual i afectiva" de l'expressió "accions de promoció i educació per a la salut" des de tots els camps competencials d'infermeria i àmbits d'actuació (família, escola, centres sanitaris...).
4. Introducció de les noves tecnologies com a instrument d'intervenció en l'abordatge integral proposat, superant límits com la distància i el temps, a més de captar certs usuaris que per por, vergonya o intimitat no assisteixen a l'atenció presencial.
5. El Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona es compromet a proporcionar aquells recursos rellevants a la línia proposada com: potenciar els cursos específics d'educació i promoció de la salut a la seva agenda de formació continuada o en la col·laboració i assessorament de l'aplicació de les noves tecnologies com a eina d'intervenció a les consultes d'infermeria (a través de la seva web).